

✠ Jovo
Jovanović

Znani srbski pedagog Jovo P. Jovanović je umrl 24. oktobra t. l. v Beogradu in sicer v bolnici na Dedinju.

Pokojni Jovanović je dobro znan v učiteljskih krogih, in tudi mi slovenski učitelji ga smemo z vso pravico prištevati med odlične svoje prijatelje. Že zdavnaj pred vojno je gojil zveze s slovenskim učiteljstvom, kajti l. 1905. je prišel k odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljano in je ob tej priliki vzpostavil prve zveze srbskega in slovenskega učiteljstva. Plod te zveze se je kaj kmalu pokazal. Že l. 1906. je organiziral prihod šestorice voditeljev slovenskega učiteljstva v Beograd, a leta 1907. je že pripeljal voditelje srbskega učiteljstva na občni zbor »Zaveze« v Radovljico. Ob 25 letnici smo pozdravili Jovo P. Jovanovića v Ljubljani, kamor je prišel z večjim številom srbskega učiteljstva. Zelo se je zanimal za razvoj slovenskega šolstva in prav zaradi proučevanja tega, je prihajal vsako leto v Slovenijo in se zelo dobro naučil slovenščine, čeprav brez vsake tuje pomoči. — Proučeval je poleg osnovnega tudi naše nadaljevalno šolstvo, za katerega je pokazal še posebno zanimanje. V založbi »Učiteljske tiskarne« je izdal »Zgodovino Jugoslovanov« za osnovne šole.

Jovo P. Jovanović se je temeljito bavil s prosvetnimi problemi. Leta 1925. je izdal

delo »Naša prosvetna politika v pogledu ureditve narodnih šol«. Pri reševanju problemov narodnega izobraževanja je sodeloval zelo aktivno in je bil tudi član posebnega odbora, ki se je bavil s tem vprašanjem. Toda ne samo to, bavil se je z različnimi pedagoškimi problemi in posvečal svoje posebno zanimanje vprašanju začetnega čitanja in pisanja, glasbeni metodi, vprašanju učnih knjig, državljanstva pouka, vzgoje itd. Napisal je več učnih knjig in to čitank ter zgodovinskih učnih knjig. Sodeloval je pri učiteljskih stanovskih in pedagoških listih. V Kragujevcu je osnoval list »Prosveta«, ki ga je urejeval devet let. V Beogradu pa je l. 1903. osnoval list »Porodica«, ki je bil namenjen za domačo vzgojo in je izhajal leto dni.

V učiteljskih vrstah je užival velik ugled in je bil več let član izvršnega in glavnega odbora. Ko se je predsedstvo na naših skupščinah še volilo, je bil izvoljen za predsednika. Imel je prav tesne zveze z vsem slovenskim učiteljstvom, tako s Čehi, Poljaki in Bolgari in je zelo dobro poznal vse slovanske šolstvo. Kot samouk se je privadil slovanskih jezikov, da je mogel izkoristiti njihova izkustva. Poleg tega je obvladal nemščino in esperanto.

Tudi politično se je udeleževal in je bil kot soliden delavec dvakrat izvoljen za župana v Kragujevcu in to na radikalni listi. Občini je načeloval osem let.

Pokojni Jovanović je dovršil osnovno šolo v Kragujevcu ter je pripadal prvi generaciji, ki je izšla iz učiteljskega v Nišu. Zaradi svojih velikih zaslug za šolstvo in prosveto je bil ponovno odlikovan z visokimi redi, a zaradi svojih sposobnosti je bil nameščen kot referent ministrstva prosvete in oblastni šolski nadzornik še pred uedinjenjem. V ministrstvu g. Miše Trifunovića je bil šef kabine in njegov svetovalec.

Od kar je tov. Ivan Dimnik predsednik JUU, ga je pokojnik večkrat posecal, razglabljal z njim razne prosvetne probleme in se še posebej zanimal za slovensko šolstvo in učiteljstvo.

Prijatelj Slovencev, še posebej pa prijatelj slovenskega šolstva in učiteljstva naj v miru počiva!

žen biti v vseh ozirih svetovalec svojega ljudstva.

In v šoli? Še zdaj ga pomnijo stari ljudje kot strogega a dobrega učitelja. Spočetka je bil na šoli sam, poučeval je tedaj okrog 300 otrok. Seveda v tistih časih ni bilo tako obveznega pouka, kakor dandanes. Ko je opravičil otrok »nauka«, pa je ostal lahko doma. Še le šest let pred upokojitvijo je dobil na šolo pomoč, drugo učno moč.

Šoli je žrtvoval 42 polnih let, od tega vzgoji krške mladine polno četrto stoletja. Leta 1903. je stopil v zaslužni pokoj, s tem pa se ni odpovedal skrbi za ljudski blagor. Še nadalje se je udeleževal v sadjarstvu, in je prejel za to časten naziv oče sadjarstva v krški dolini. Takisto je tudi neumorno čebelaril. Še do svojih poslednjih let je bil njegov najprijetnejši oddih pri uljniku. Gasilci so ga imenovali svojega ustanovitelja, občina pa ga je zaradi obilice zaslug domačemu kraju izvolila za svojega častnega občana. V božjo čast pa je vodil cerkevno petje 50 let.

Tak je bil njegov življenjski lik. Vsestransko neumorni učitelj - javni delavec.

Na proslavi
Lobetove 90. letnice v pomlad 1. 1934.
Jubilant v krogu stanovskih tovarišev
in predstavnikov oblastev.

Lansko pomlad — zaradi zime so prestavili proslavo Lobetovega 90. rojstnega dne na kasnejšo pomlad — je bil velik praznik za vso dolino. Takrat se je zbralo na Krški ljudstva, kakor ga v teh krajih redko pomnijo. V slavnostnem sprevodu so peljali v cerkev čestitega gospoda nadučitelja, ki mu je dala »Pašičeva« brada videz uglednosti in popolnosti. Po svečani službi božji se je zgnel vsa številna množica na prostoru pred cerkvijo. Ves bogat program, pri katerem je neumorno sodelovalo domače učiteljstvo, je dokazal, kako zna ceniti naše ljudstvo svoje učitelje. Ob petju, deklamacijah, godbenih točkah in govori je potekla vsa lepa slavnost. Sreski načelnik g. Podboj pa je pripeljal jubilaru red sv. Save. Ob isti priliki so se zgrnili na Krko tudi učitelji od blizu in daleč, da počaste sivo lasega stanovskega vzornika. JUU — sresko društvo v Litiji pa je poklonilo svojemu nestorju krasno praktično darilo.

Res, proslava Lobetovega 90. jubileja je bil velik iskren praznik hvalečnosti...

In oni četrtek letošnjega oktobra je bila Krka spet polna ljudstva od blizu in daleč. Učiteljstvo iz litijskega in sosednjega župenberskega okraja.

Z Lobetovine na Vidmu se je razvila dolga povorka tja gori k cerkvi. Po obrednih molitvah domačega župnika se je poslovil ob odprtem grobu v imenu Krčanov domači šolski upravitelj tov. Lojze Intihar, ki je prikazal Lobeta kot neumornega delavca za dobrobit Krke in ljudstva. Predsednik JUU sreskega društva za litijski srez tov. Jože Zupančič se je poslovil od pokojnika v imenu učiteljstva in je poveljal pokojnika kot svetlega vzornika, narodnega učitelja in graditelja ljudske prosvete. Šmihelski župnik g. Zupanc, krški rojak, pa se je poslovil od blagega pokojnika

informirala pri izkušenem in postrežljivem sosedu o celim postopku in začela. Prošnje sem, prošnje tja. Oseba priporočila pri poslanu in kot je že to navada. Šlo je kar po sreči. Od države nenavadno visoka podpora, kar je dalo ljudem požum. Večer za večerom se je, pisarje in potov nič koliko, a brez potnin, vse na svoje stroške, kot delajo vsi idealisti.

V teku par let je bila lepa stavba pripravljena, da sprejme vase mladino in da primeren kotiček učiteljici, ki si je v nehiogenskem brlogu že nakopala bridkih spominov za vse življenje. In kar je za zadovoljnost ljudstva kot balzam — stavba je bila že skoro plačana.

A zdaj se začne drugo poglavje.

Ugled skromne učiteljice je silno narasel. To pa je šlo na živce vaškemu mogočnjaku in njegovi častihlepni ženi. Začela sta spletakariti proti učiteljici. Najprej, da je pri vsem svojem delovanju »politično pobarna«. Ker sta menda ovaduh sama sprevidelela, da to ne bo držalo in da bo učiteljica lahko dobila za svojo nepristranost priče kolikor bo hotela, sta s pomočjo sosednjih veljakov ustanovila nekako novo društvo za kmetstvo in obrambo. Vanjo so vstopali ljudje, ki niso imeli čiste preteklosti in jim je bilo kaj malo mar za izobrazbo. Vse njihovo delovanje se je sukalo okrog gostilne. Glavno besedo pa je imel vsaki mogočnejši. Manjkalo pa je tej družbi človeka, ki bi znal postaviti kak dopis in voditi tajniške in vse druge posle povrh. Poslali so tedaj kategoričen poziv učiteljici, da vstopi v novo društvo in sicer prav tisti ljudje, ki so jo že po krivem dolžili politične pristranosti in ji s tem prizadeli mnogo duševnih muk in celo tiho opozorilo nadzornika, ki je bil pa seveda prepričan, da je to le zlobno podtikanje.

Za jesen in zimo!

Tople volnene tkanine za plašče, kostume, obleke, kakor tudi vso drugo manufakturno blago si preskrbite pri znani trrdki

A. ŽLENDER

LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Ogromna zaloga najboljših kvalitet Vam nudi bogato izbiro trpežnega blaga, finih vzorcev in barv ter najsolidnejših cen.

Cenjenemu učiteljstvu popust!

v imenu bivših učencev, ki so verno in zvesto sledili učiteljevim naukom.

Po žalostinkah, ki so jih zapeli domači pevci, so se vsule na grob našega najstarejšega prosvetnega pionirja grude tiste zemlje, ki jo je tako ljubil in se ji je ves žrtvoval.

Slava narodnemu učitelju in našemu svetlemu vzorniku!

✠ Karel Pestevšek

Umrli je mož, a njegov duh je med nami!

Dne 17. oktobra 1935. je ob pol 12. uri preminul v Mariboru upokojeni šolski upravitelj Karl Pestevšek. Trpko nas je dirnila nepričakovana vest, da nas je po osemdesetletni starosti za vedno zapustil priljubljen tovariš Karel. Rodil se je dne 30. dec. 1855. v Zrečah pri Konjicah, kjer je bil njegov oče učitelj. Leta 1874. je dovršil višjo realko v Ljubljani in dne 7. julija 1875. enoletni pedagoški tečaj v Gradcu. Prvo učiteljsko mesto je nastopil istega leta v Slivnici pri Mariboru. Služboval je nato v Krčevini pri Mariboru, v Laškem in Zalcu ter od 1. IV. 1883. zopet v Slivnici pri Mariboru do upokojitve dne 1. oktobra 1924. Leta 1885. je prevzel upraviteljstvo slivniške šole. Prvič je bil poročen s Franciško, hčerko pok. Jožefa Trobnika, upravitelja slivniške šole. Iz tega zakona sta sinova Karel, policijski svetnik v Ljubljani in Rik, sreski šolski nadzornik v Celju. Drugi zakon ga je vezal z gospo Ana roj. Kapus.

Pokojnik je bil markantno in odlična osebnost v učiteljskih vrstah. V 42 letnem delovanju v Slivnici je vzgojil celo vrsto narodno zavednih intelektualcev, ki službujejo danes na vidnih in vodilnih mestih. Kot izvrsten pedagog in gospodarstvenik je globoko vrezal brazde na vseh kulturnih poljih. Novo šolsko poslopje dovršeno leta 1900. in zraven lep šolski vrt s telovadščem sta tudi plod njegovega prizadevanja. Mnogo let je bil tudi sodrnik »Popotnika«.

Ob stoletnici obstoja slivniške šole t. j. l. 1914. je spisal vzorno urejeno šolsko kroniko, v kateri navaja po autentičnih virih vse stvarne in zanimive podatke o razvoju šolstva v slivniški dekaniji od l. 1812. dalje. Častno in mogočtronsko je bilo njegovo izvenšolsko delovanje. Mnogo dobrega je storil za dvig sadjarstva in čebelarstva v svojem okolišu. Od leta 1885. je bil polnih 25 let pevovodja cerkvenega zbora. Leta 1907. je bil soustanovitelj bralnega društva ter član njegov podpredsednik in tajnik. Kot član načelstva pri posojilnici in hranilnici je deloval od njenega začetka leta 1908. Ljudstvo mu je neomajeno zaupalo zaradi njegove marljivosti, nepristranosti, nesebičnosti in vzornega delovanja. Zaradi velikih zaslug na šolskem polju je bil odlikovan s kolajno za štirideset-

Pod častjo vsakega poštenega človeka bi bilo, da bi stopal v stike z ljudmi, ki bi se ne dali več prevzgojiti v poštene državljane. Tovarišica je seveda odklonila vstop v to družbo že zaradi ugleda. Kako naj bi se pajdašila z ljudmi, o katerih so se razširjale zelo nečaste stvari.

Kljub temu, da ta organizacija ni bila državna ustanova, so jo hoteli prisiliti, da vstopi vanjo in dela gotovim ljudem tlako ter jim pomaga do kakih »podpor«.

Prav malo je manjkalo, da ni šla vzorna učiteljica zaradi svojega odločnega odpora po službeni potrebi (kako se ta potreba da zlorabljal) bogve v katero južnejšo banovino. Že je imel v rokah vso stvar gospod poslanec in da niso nanj vplivali razsodnejši njegovi pristaši, bi bil gospod zastopnik ljudstva gotovo šel na limanice svojemu hribovskemu eksponentu.

Povrhu vsega teža se je še izvedelo, da preži kot iz zasede na to novo šolo »tovariše« iz sosesčine, ki se je z dušo in telesom udeleževal vsaki veličanin in se jim vnaprej ponudil, da bodo skupno »delovali«.

Tovarišici, ki je svoja najlepša leta pokopala v delu in trpljenju v teh pozabljenih hriboh, se je vse to zastudilo, da je sklenila zapustiti kraj, ki mu je žrtvovala toliko mladih moči.

Kdaj pride že čas, ko postane učitelj svoboden v vsem svojem delovanju, kot morata biti svobodna samo sodnik in vzgojitelj, pokorna edinole zakonu in vesti!

Dokler ne bo tega, ne govorimo o vzgoji in črtajmo vsa tista poročila o samozvesti učencev, ko pa samozvesti niti njihov vzgojitelj po nazorih nekaterih ljudi ne sme imeti.

Fr. L.

Ivan Lobe — učiteljski veteran

Krška dolina je silno ljubka, kdor je bil vsaj enkrat tam, pa jo vzljubi za zmeraj. Na eni strani ravnica, na drugi pa je naslonjena na griče, čez katere pelje serpentinasta cesta; ž njimi imaš krasen pogled na Videm, središče prijaznega krškega kraja, ki ima šolo še iz časov cesarja Napoleona.

V tem mičnem kotičku se je zbralo oni dan ob krasnem jesenskem sončnem dopoldnevu obilo ljudi: stari okoličani, vsi v črni, v šolo so hiteli šolarji, ki so se zbirali okrog šolske zastave ovite v črn flor. Takisto so tudi gasilci hiteli k svojemu domu, raz katerega je visela žalna zastava. Krka pa je dobila zaradi mnogih tujih obrazov, prav posebno lice. »Učitelji so to,« so si šepetali ljudje. »Prišli so iz vseh krajev, da pospremijo našega nadučitelja Ivana Lobeta na poslednjo pot«...

Med cvetjem in svečami pa je spal čestiti mož Ivan Lobe, ki je pritisnil tej tihni dolini pečat gospodarskega in prosvetnega napredka. Siva brada mu je valovala preko prsi, mirne črte v obrazu so pričale, da se je preselil spokojen v Večnost. Najstarejšemu učitelju v Dravski banovini, pa so se klanjale v poslednje slovo številne množice. Ob njegovi krsti so poklekali upognjeni starčki in sivolase ženske, njegovi bivši učenci in učenke in se v tihni molitvi spominjali davnih dni.

V 92. letu je zamahnila smrt po njem. Le kak teden je bolchal, bil je še do poslednjih dni ves prisoben in pretehtanih besed, ko se je poslavljaj za vedno od svojih domačih, s katerimi so ga do kasnih življenjskih dni oklepale priske stanovske vezi.

Prav posebno pestra in poučna je bila Lobetova življenjska pot. Rodil se je 22. decembra 1843. v Hinjah pri Žužemberku, kjer je bil njegov oče organist in cerkovnik. Težave gospodarskega značaja niso dovolile, da bi mogel Ivan v šole, kamor si je tako srčno želel. Kot samouk se je naučil čitanja in pisanja, nato pa se je izobraževal tudi nadalje le z lastno pridnostjo: hotel je postati učitelj, in srčna želja se mu je tudi uresničila leta 1861., ko je bil nastavljen na prvo službeno mesto v Ambrusu v Krški dolini. Tudi drugo službeno mesto je dobil v novomeškem srezu v Poljanah. Že po nekaj mesecih pa je dobil dekret za definitivnega učitelja na Krko, kamor je prišel leta 1878.

Njegovo življenje je pisana knjiga težav borca iz učiteljskih vrst, ki so se mu stavile mnoge ovire. Že v Ambrusu je imel silne težave zaradi vpeljave šolske obveznosti. Na Krki se je lotil zlasti sadjarstva. Razen šolskega vrta je vzel v sadjarske namene tudi cerkveno njivo, koder je vzgajal mlada drevesca.

Lobe se je boril, delal, pa tudi zmagoval kakor svetel lik Cankarjevega učitelja. Njegova družina je štela 11 članov, v hišo pa je prihajala le majhna plača. Kljub vsem dnevnim tegobam ni zapustil svojega ljudstva. Kdo bi preštel številne prošnje, ki jih je sestavil Lobe za Krčane in okoličane. Bil je izborni podkovan v nemščini in je bil res zmo-

Prvih par let se je popolnoma posvetila zanemarjeni šoli. Otroci so začeli pripovedovati doma, kako je sedaj prijetno pri pouku in niso hoteli več zamujati učnega časa s pašo. Zvečer so prihajala v šolo dekleta. Učila so se tu prepotrebnihih praktičnih ročnih del pod vodstvom učiteljice. Vedno večja je bila ta družba, tako da v mali stanovanjski sobici že ni bilo več prostora za vse. Treba se je bilo preseliti v šolsko sobo. Začele so prihajati celo take, ki so se gibale najraje tam, kjer je hrčevala harmonika. V par letih je že šel glas po fari, da so si nekatera dekleta že naredila kar celo balo.

Do tedaj je prihajalo v vas samo nekaj zakotnih tednikov. Nova učiteljica je ob ročnem delu čitala prisotnim večkrat sestavke iz različnih drugih listov, ki je imela naročene. V kratkem so tudi dekleta naročila več ženskih listov.

Starši in vsi pametni ljudje so bili s takim izvenšolskim delovanjem učiteljice izredno zadovoljni. V svoji skromnosti tovarišica ni nikoli obešala svojega delovanja na velik zvon. Niti šolske oblasti niso vedele za uspehe te tihe delavke. Nadzornik je komaj pri sosednjih tovariših izvedel o vsem tem in ker je našel tudi v šoli velikansko izpremembo, je dobila tovarišica tudi zaslužno pohvalo.

V takem razpoloženju se je mlada tovarišica lotila najtežje naloge — zidanja nove šole.

Kdor je imel kdaj s tem opravilo, bo vedel, kakšne žrtve so potrebne za to. V pogovoru je že prišlo: Ako si sežidal šolo, glej da jo hitro odkuriš drugam. Če ti ni treba, je to znamenje, da si odličen učitelj in ugledna osebnost.

Tovarišica se je lotila zidanja šole z vso vneto, razsodnostjo in taktom. Točno se je

Iz kronike podeželske učiteljice

Od Boga in ljudi pozabljena gorska vas naše Dolenjske je dobila novo učiteljico. Njen nadzornik, ki se je pri njem ob nastopu zglašila, je v svoji uvidenosti napisal upravitelju v njeni bližini pismo s tole vsebino: Priporočam Ti to mlado, takoj na prvi pogled nepokvarjeno in neizkušeno dušo v varstvo. Bodi ji v vseh ozirih pomočnik, zlasti prve čase. Škoda bi bilo, če bi jo razmere ubile. — Tako dobri nadzornik.

V kraju, kjer je bila nameščena ni mogel nihče ostati. Navadno so pošiljali tja hudo obtožene grešnike. Do železniške postaje je bilo nekako 20 km. največ po strmih gorskih stezah in kolovozih. Pošta je prihajala dvakrat na teden. Pozimi le po možnosti. Hrane ni bilo mogoče dobiti v vasi. Treba je bilo pol ure navzdol in zopet pol ure navzgor do najbližje vaše kramarije.

V šoli so pred nedolгим časom še mukale kravice in skakali telčki. Ker se je lastnik izselil, je ostal hlev prazen. Kupili so ga in prenavarili za šolo. Po sredi so naredili vežo s starodavnim ognjiščem, na južno stran šolsko sobo, na severno pa stanovanje z eno sobo in tako majhno kuhinjo, da si moral pri obračanju biti skrajno previden. Soba je bila tako vlažna, da je teklo po stenah ob vseh letnih časih. Uradna komisija je ugotovila, da je celotno poslopje popolnoma neprimerno za človeško bivališče.

A kdo naj v tem zapuščenem in siromašnem kraju začne z zidanjem nove šole?

Mlada tovarišica je na svoj način začela vzbujati v ljudeh pripravljenost za to težko nalogo.